

TÜRKİYE’DE OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU ÜZERİNE YAPILAN YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ

Gonca Aşut¹, Nihal Yılmaz Aslan², Hatice Gül Kurt², Aybeniz Civan Kahve²

¹Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

²Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Bu çalışmada, Türk Psikiyatri Dizini ve ULAKBİM TR Dizin veri tabanlarında yer alan “otizm” alanında şimdiye kadar yapılan çalışmaların profilinin bibliyometrik analiz yöntemi ile ortaya konması amaçlanmıştır.

Yöntemler: 01.07.2025 tarihinde başlık veya özetlerinde “otizm” veya “autism” kelimeleri yer alan yayınlar taranmış; anahtar kelimesi nepotizm olan 2 yayın ve geri çekildiği bilgisi olan 1 yayın çalışmadan dışlanmış ve her iki veri tabanında ortak olan olan 104 çalışma sadece bir kez alınmıştır. Çalışmaya toplam 655 makale dahil edilmiştir. Veri tabanlarından gelen veriler incelendiğinde eksik olduğu fark edilen bilgiler için her çalışma Google Scholar veri tabanından aranmış; eksik veriler tamamlanmış ve atıf sayıları güncellenmiştir. Ek olarak, dergilerde hangi oranda otizm alanında yazıya yer verildiğinin belirlenmesi amacıyla ULAKBİM TR Dizin’den dergiler tek tek taratılarak toplam yayın sayıları elde edilmiştir. Analizler için Microsoft Excel ve R-4.5.1 for Windows, RStudio, Bibliometrix ve wordcloud2 paketleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veriler genel erişime açık olduğu ve herhangi bir kişisel sağlık bilgisi içermediği için etik kurul onayı alınmamıştır.

Sonuçlar: 655 çalışmanın 434 (%66)’ü Türkçe dilindedir. Otizm alanında yapılmış ilk çalışmanın 1969 yılına ait olduğu; çalışmaların 2018 ve sonrasında hız kazandığı ve en fazla çalışmanın 2021 yılında yapılmış olduğu (n=75) belirlenmiştir. Çalışmaların 468 (%71)’i araştırma makalesi, 111 (%17)’i derleme, 57 (%9)’si olgu sunumudur. Tüm çalışmaların 546’sının (%83,3) birden çok yazarlı olduğu, en fazla sayıda yazarın yer aldığı çalışmada yazar sayısının 17 olduğu belirlenmiştir. En sık kullanılan anahtar kelimenin Otizm Spektrum Bozukluğu (n=258) olduğu; bu konuda en çok makalenin yer aldığı derginin Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi

olduğu (n=43) belirlenmiştir. En yüksek oranda otizm yayınına yer veren dergiler incelendiğinde en yüksek oranın 2020’de yayın hayatı sona eren International Journal of Early Childhood Special Education (%18,4) olduğu; yayın hayatı devam eden dergiler arasında en yüksek oranın Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi (%11,8) olduğu belirlenmiştir. Otizm konusunda yayınlanan makale başına en çok atıf alan (n=50,93) ve toplamda en fazla atıf alan derginin Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (n=764) olduğu belirlenmiştir. En fazla yayının Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları (n=88) bölümü tarafından yapıldığı; incelenen yayınların 197’sinde bölümler veya fakülteler arası iş birliği olduğu, en sık iş birliği yapan bölümlerin Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ile Ruh Sağlığı ve Hastalıkları bölümleri olduğu (n=16), en sık iş birliği yapan kurumların ise Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi (n=5) olduğu saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, ulusal alan yazında otizm konusundaki yayınların genel yapısını ve eğilimlerini kapsamlı biçimde ortaya koymaktadır. Son yıllarda otizm konusundaki yayın sayılarında önemli bir artış olduğu, bu konunun ulusal alan yazında ilgi çeken ve gelişmekte olan bir konu olduğu görülmektedir. Kurumsal dağılımın belirli üniversitelerde yoğunlaşması, akademik uzmanlaşmanın üretkenliği artırabileceğine işaret ederken, disiplinler arası iş birliklerinin güçlendirilmesi araştırma ekosisteminin zenginleşmesi açısından önemlidir. Otizm Spektrum Bozukluğu alanında disiplinler arası ve uluslararası iş birliklerinin teşvik edilmesi hem bilimsel kaliteyi hem de araştırmaların toplumsal etkisini artırabilir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, otizm, otizm spektrum bozukluğu, türk psikiyatri dizini, ULAKBİM TR Dizin